

2013. február 20. - **A súlyos következményekkel járó cyberzaklatás elkövetői többségében tizenéves srácok, elszenvedői pedig tizenéves lányok, akik törékenyek, megalázottak és olykor valami visszavonhatatlan lépésre szánják el magukat.**

A cyberzaklatást úgy definiálják, hogy interneten vagy egyéb technológiák, például mobiltelefon segítségével valaki zaklat, ellehetetlenít, vagy kínos helyzetbe hoz valakit. A Youtube-on is elkezdődött ez a fajta zaklatás, az elkövetőket "haternek" (gyűlölködőnek) hívják, akik mindenhol megjelennek, de főképp azokon a csatornákon, ahol fiatalok magukról beszélnek. A netes zaklatás különféle formákat ölthet, és szinte sosem merül ki egy-egy trágár posztban. Pletykák, kiközösítés, fiókok feltörése, ismétlődő flamelések (látszólag minden ok nélküli köztözködés, fenyegetés – a szerk.) is előfordulnak egy valódi zaklatóhadjárat során. A tipikus áldozatok ugyan többnyire fiatal lányok, ám Ryan Halligan, egy hetedikos fiú volt az első, egyértelműen internetes zaklatáshoz köthető öngyilkosság elkövetője, 2003-ban. Azóta szinte elképzelhetetlen, hogy ha valakit ki akarnak készíteni a kortársai, akkor ne nyúljanak a technika adta eszközökhöz, melyek azért különösen veszélyes, mert az örökkévalóságig megőriznek bármilyen rossz pillanatban elkövetett butaságot.

Ez lett a veszte például Amanda Toddnek tavaly októberben. A zaklatások után többször is próbált iskolát váltani, de a kép, ami róla készült, és az ezt követő megítélése mindenhova követte. A tizenöt éves lány, miután egy csetszobában megmutatta a mellét egy idősebb fiúnak, éveken keresztül a lehető legdurvább nyomásnak volt kitéve. Végül, miután a Youtube-on kilenc perces videóban kért végső segítséget, az azt megelőző két sikertelen öngyilkossági kísérletet követően megölte magát.

Bár ritkán egyedüli ok, de egy az Amerikai Gyerekgyógyászati Akadémia (AAP) nemzeti konferenciáján megjelentetett tanulmány szerint az öngyilkos tinédzserek 78%-át zaklatták online és offline egyaránt. Az internet megjelenése előtt is gyakori volt, hogy egyes diákokat kiközösítettek és megaláztak, a netes zaklatás hatásai pedig hasonlóak a személyeshez, két jellemző folyamatot leszámítva. Egyrészt, az anonimitás növeli az agressziót, míg tehát a személyes zaklatás véget ér a hetedik óra után, a netes éjjel-nappal folytatódik. Másrészt, ami egyszer felkerül az internetre, az örökre ott is marad.

Kaposi Kálmán pszichoterapeuta szerint a gyerekek és a felnőttek öngyilkossága előzményei annyiban különbözik egymástól, hogy a gyerekek könnyebben megszégyeníthetőek, a labilisabb gyerekek önbecsülése könnyen kikezdzhető. Végül az áldozatok elhiszik, amiket mondanak róluk, hiszen még nincsen kialakult, stabil énképük. Ennek egyenes következménye a szégyen és az eszköztelenség a zaklatók ellen.

"Ha a kést a másikba nem szúrhatom, akkor magamba tolom" - mondja a terapeuta, aki maga is kezelt ilyen esetektől szenvedő fiatalokat. A gyerek tudja mi az öngyilkosság, de nagyobb a hajtóereje az elkövetésére, mint a felnőtteknek. A legfiatalabb korosztály azonban másban is különbözik azoktól, akik mondjuk már a Facebook megjelenése előtt felnőttek: "Az internet a gyerekeknek ugyanolyan élettér, mint nekünk a Moszkva tér, és örökre megbélyegződnek, ha elkövetnek egy hibát. A megszégyenítés sokáig tart, a szégyent a gyerek nem tudja eltörölni és így magát kell törölnie, hogy megszabaduljon tőle. Nem tudja, hogy ilyen helyzetben mi más lehetne vagy kell csinálni."

Amanda Toddról kiderült, hogy valószínűleg többször, több férfinak is megmutatta magát: de ezzel a meggondolatlan gesztussal egy nagyobb tömeg szimpátiáját el is veszítette egyúttal: most olyan videók keringenek a Youtube-on, melyek arról tudósítanak, hogy magának

köszönheti a sorsát. Tehát, aki valamilyen formában szexuálisan aktív, esetleg több emberrel is, az megérdemli a halált az amerikai tinik tetemes része szerint. Persze, csak ha kiderül. Ha egy lány felhúzza a pólóját és megmutatja a mellét és arról készül egy fotó, akkor elszabadulhat a pokol. A későbbi elkövető abban a pillanatban, hogy megszerezte a zsákmányt, meg is osztja a barátaival, és azok az övéikkel (erre valószínűleg teljesen átlagos tizenéves fiúktól is lehet számítani), és innentől kezdve mindenki, akinek kedve tartja, nyilvánosan lekurvázhatja a lányt. A legszomorúbb az egészben, hogy a lányok elkövetőként is kétszer annyian vannak jelen ebben a körben, és áldozatként is. Ennek az lehet az oka, hogy a fiúk közül csak azok kapják ezt a bánásmódot, akik valamiben különböznek a többiektől, például: homoszexuálisak, fogyatékkal élők, vagy egyszerűen csak furcsák. A lányok közül bárki érintett lehet, akiről kihívó kép készül és nincs szerencséje. Előbbi csoportba szinte az összes tinilány beletartozik valamilyen módon, hiszen szinte kínosnak számítana a Facebookra egy olyan profilképet kitenni, amin mondjuk csak az arca látszik, és nincs nyitva a szája. A gyerekkori szexet sokan a netes pornó könnyű elérhetőségével és a popbiznisz sexualizáló hatásával magyarázzák. Ha valaki pontosan azt csinálja, amit Rihanna mondjuk bármilyen videóklipjében előad, akkor az egyszerre elvárás, utána pedig szégyen. Tizenöt évvel ezelőtt ciki volt, ha egy elsős gimnazista már nem volt szűz, és menő, ha egyéni nézetei voltak a szexről. Ez újra megfordult, később pedig kiderülhet ennek is az ellenkezője. Az Egyesült Államokban, ahol ugyanúgy korán megismerkednek a tinik a pornóval, mint nálunk, a társadalom sokkal prűdebb, így hol a tomboló hormonok, hol a szigorú szabályok határozzák meg a fiatalok viselkedését. Magyarországon nem annyira szigorú a házasság előtti szex megítélése, mint az USA-ban és nem feltétlenül jár erkölcsi stigmával a tinédzserkori szex, azonban más oka is lehet a zaklatásnak. A fiatalok, és ezen belül a fiúk azért olyan kegyetlenek ezekkel a lányokkal Kaposi Kálmán szerint, mert: "a lányok felnőttek akarják magukat mutatni a bikinis, pucsitós, csücsörítős képekkel, a fiúkban pedig benne van a bosszúvágy, amiért lányok nem a tizenöt éves srácokra buknak. Anonim módon lehet ilyenkor bátorzkodni; illetve van egy-két olyan elkövető is, akire azt lehet mondani, hogy szadista: függetlenül attól, hogy felnőtt vagy még gyerekkorú. Az áldozati magatartás szinte kikényszeríti az inzultust az ilyen esetekben."

Kérdés, hogy a zaklatásnak kitett gyerekek szülei miért nem vesznek észre sokszor semmit. A pszichológus szerint kamaszkorban a közlésvágy szinte megfékezhetetlen, és erre a szülők, ha akarnak, rá tudnak látni. Ezt egy olyan esettel támasztotta alá, ahol az egyik kamaszlány kipoztolta a Facebookra, hogy ruhát próbál egy bevásárlóközpontban. Nem bírta megállni, hogy ne büszkélkedjen a barátai előtt, ám így a szülei előtt lebukott vele.

"Ha az önállósodás jelét mutatja egy gyerek, úgy 13-15 évesen tudomásul veszem, hogy kell neki a privát tér, de az aggodalom rá tudna vinni, hogy kutassak utána, annak az árán is, hogy megutál a gyerekem. Jobban kell arra figyelni, hogy mi van és kikkel érintkeznek a kamaszok, mert az internet az anonimitás miatt olyan, mint egy dzsungel, ahol számítani a ragadozók jelenlétére is" - mondja egy szülő, aki kíváncsiságból benézett a gyereke oldalára.

Az internetes zaklatás nehezen követhető, és főképp nehezen bizonyítható, ezért is foglalkoznak keveset hivatalosan vele, és jelenleg nagyjából mindenki úgy oldja meg a problémáját, ahogyan tudja: "Azonnal ki kell emelni a gyereket abból a közegből, ahol a zaklatás történik" - állítja a pszichológus, hozzátéve: csak a jéghegy csúcsát látjuk. Az elkövetőknek nyilván nem céljuk, hogy valaki öngyilkos legyen miattuk, de ha már megtörtént, vezeklésből hiába hoznak létre a kamaszok gyászoló csoportokat a közösségi oldalakon, ahol angyalnak nevezik az áldozatot és biztosítják róla, hogy soha nem fogják elfelejteni. Az

mégsem lehet megoldás, hogy csoportonként legalább egy gyerek teljesen kikészüljön, mielőtt észbe kap valaki.

Világszerte számos szervezet foglalkozik a problémával, egyelőre csekély eredménnyel. Egy litván weboldalt, melynek többmilliós tinédzser látogatója van, a hozzá köthető kamasz-öngyilkosságok miatt még mindig nem sikerült lekapcsoltatni. Ugyanakkor nem lehet a jelenségért az internetet hibáztatni; az ugyanis nem önálló entitás, az internet önmagában nem egy rossz dolog, csak lehet rossz irányok platformja. A csetoldalak bezárása valójában nem sokat ér, legalábbis a szülői és tanári segítséghez képest szinte semmit. Az megint egy másik kérdés, hogy az iskolák szinte szégyellik, ha ilyesmi történik, és inkább hallgatnak. Ugyanez elmondható néhány szülőről is, aki nem hajlandó szembenézni a gyereke kamaszkori vágyaival. **Kessel Krisztina**